

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK
DELFI AS PROTIV ESTONIJE
presuda Velikog vijeća od 16. lipnja 2015. godine
zahtjev broj 64569/09

❖ **ČINJENICE**

Podnositelj zahtjeva je tvrtka koja upravlja jednim od najvećih novinskih portala u Estoniji. U siječnju 2006. godine na navedenom novinskom portalu objavljen je članak o trajektnoj kompaniji, u kojem je bila riječ o promjeni određenih trajektnih linija prema nekim otocima. Čitatelji su ispod članka mogli pisati komentare vidljive svima. Mnogi su čitatelji ostavili vrlo uvredljive i prijeteće komentare u odnosu na kompaniju i njezinog vlasnika.

Na zahtjev odvjetnika kompanije, Delfi je nakon otprilike šest tjedana uklonio uvredljive komentare. Slijedom tužbe koju je vlasnik trajektne kompanije podnio protiv Delfija, estonski je sud utvrdio da su komentari ispod članka bili uvredljivi, a da je Delfi za njih odgovoran, te dosudio tužitelju iznos naknade štete u protuvrijednosti od 320 eura.

Vrhovni sud odbio je Delfijevu žalbu. Nije prihvatio Delfijeve argumente da je njegova uloga pružatelja informacijskih usluga i pohrane bila isključio tehnička, pasivna i neutralna, budući da je utvrdio kako je Delfi imao kontrolu nad objavom komentara. No, Delfi ne samo da nije spriječio objavu uvredljivih i prijetećih komentara, već ih nije niti samoinicijativno uklonio. Već prije objave spornih komentara vodila se javna rasprava o porastu govora mržnje na internetu u Estoniji, pri čemu se Delfi navodio kao izvor brutalnog izrugivanja. U povodu takve rasprave, ministar pravosuđa naveo je kako žrtve uvrede mogu podnijeti tužbe za naknadu štete protiv Delfija.

Delfi je podnio zahtjev Sudu tvrdeći da je došlo do povrede prava na slobodu izražavanja. [Presudom vijeća od 10. listopada 2013. godine](#)¹, Sud je utvrdio da podnositelju nije povrijeđeno pravo iz članka 10. Konvencije. Slijedom podnositeljevog zahtjeva, predmet je upućen na razmatranje Velikom vijeću Suda.

❖ **OCJENA VELIKOG VIJEĆA**

Sud je najprije istaknuo da postoje suprotstavljene stvarnosti između pogodnosti interneta, kao platforme koja omogućuje slobodu izražavanja zaštićenu člankom 10. Konvencije i njegovih opasnosti, u vidu mogućnosti da govor mržnje i poticanje na nasilje budu prošireni širom svijeta u nekoliko sekundi, uz mogućnost da ostanu trajno zabilježeni (suprotno članku 8. Konvencije). Ovo je prvi predmet u kojem je Sud ispitivao predmet u kojem se ove stvarnosti sukobljavaju. Pritom je ograničio svoje ispitivanje na prirodu tvrtke podnositelja i na prirodu spornih komentara.

Sud je prihvatio stajalište estonskih sudova da postoji razlika između portala i tradicionalnih izdavača tiskanih medija, pa se prema tome razlikuju i njihova prava i obveze. Nadalje, prihvatio je i zaključak domaćih sudova da su komentari prerasli u govor mržnje i poticanje na nasilje, što je suprotno zakonu. Stoga, u ovom je predmetu riječ o pravima i dužnostima internetskih novinskih portala, koji radi stjecanja dobiti omogućavaju objavljivanje komentara na objavljeni sadržaj, s time da su neki komentari predstavljali govor mržnje i pozivanje na nasilje, čime su povrijeđena prava osobnosti drugih osoba.

Sud je naglasio da u ovom predmetu nisu razmatrani drugi forumi na Internetu na kojima se mogu ostavljati korisnički komentari, poput foruma za raspravljanje, oglasnih ploča (*bulletin board*) na kojima korisnici mogu slobodno razmjenjivati ideje o bilo kojoj temi bez prijedloga upravitelja foruma. Nisu razmatrane niti socijalne mreže gdje pružatelj usluge nije ponudio nikakav sadržaj ili gdje je pružatelj usluga privatna osoba koja vodi internetsku stranicu ili blog kao hobi.

Među stankama nije bilo sporno da je došlo do miješanja u pravo na slobodu izražavanja, niti da je ograničenje imalo legitiman cilj zaštite prava i ugleda drugih. Sporna je bila primjena materijalnog prava, budući da je podnositelj smatrao kako je trebalo biti primijenjeno europsko pravo koje se odnosi na pružatelje internetskih usluga. Međutim, Sud se složio s domaćim sudovima da se europsko zakonodavstvo na koje se pozivao podnositelj primjenjuje samo na tehničke, automatske i pasivne aktivnosti, dok su podnositeljeve aktivnosti predstavljale više od pružanja posredničke usluge.

Osim toga, Sud je smatrao da je Delfi, kao profesionalni izdavač koji objavljuje na jednom od najvećih novinskih portala u Estoniji, trebao i mogao ocijeniti rizike povezane sa svojim aktivnostima, te da je razumno mogao predvidjeti posljedice koje te aktivnosti mogu imati.

¹ vidi presudu *Delfi AS protiv Estonije*, zahtjev br. 64569/09

Stoga je Sud zaključio kako je miješanje u pravo na slobodu izražavanja bilo u skladu sa zakonom.

U pogledu pitanja je li miješanje u pravo na slobodu izražavanja bilo nužno u demokratskom društvu Sud je naglasio da govor mržnje izražen u komentarima korisnika ne uživa zaštitu članka 10. Konvencije. No, u ovom je predmetu Sud bio pozvan ocijeniti jesu li domaći sudovi, time što su utvrdili podnositeljevu odgovornost za komentare korisnika, povrijedili pravo na dijeljenje informacija, zajamčeno člankom 10. Konvencije.

Sud je razmatrao četiri ključna aspekta: kontekst u kojem su komentari napisani, odgovornost autora komentara kao alternativa podnositeljevoj odgovornosti, koraci koje je podnositelj poduzeo radi otklanjanja komentara i posljedice domaćeg postupka za Delfi.

Sud je pridao veliku pažnju činjenici da su komentari bili ekstremni, ali i činjenici da je Delfi profesionalno vođeni novinski portal kojem je bilo u cilju privući što više komentara na objavljene članke, jer je od toga imao financijsku korist. Sami autori komentara nisu mogli izmijeniti ili izbrisati svoje komentare, već je to mogao samo Delfi, pa niti iz tog razloga nije prihvaćen argument podnositelja da je njegova uloga bila ograničena samo na tehničko, pasivno pružanje usluge.

Drugo, podnositelj nije osigurao realnu mogućnost da autori komentara za njih odgovaraju, jer je omogućio čitateljima da objavljuju komentare na članke bez prethodne registracije, odnosno nije uspostavio instrumente pomoću kojih bi se identificirali autori komentara protiv kojih bi žrtva govora mržnje mogla podnijeti tužbu.

Treće, koraci koje je poduzeo Delfi radi uklanjanja komentara nisu bili dovoljni. Mehanizmi koje je Delfi imao za filtriranje i uklanjanje govora mržnje i poticanja na nasilje su zakazali, zbog čega su komentari bili vidljivi idućih šest tjedana. Sud je smatrao da podnositeljeva obveza da bez odgode ukloni komentare sa stranice, bez posebnog zahtjeva žrtve ili trećih osoba nije bila neproporcionalna, imajući u vidu da je veliki komercijalni portal poput Delfija imao dovoljno mogućnosti da nadzire njihov sadržaj.

Konačno, Sud je zaključio kako posljedice domaćeg postupka za podnositelja nisu bile velike – morao je platiti 320 eura, što za takav portal nije velik iznos. Popularnost portala nije pala, dapače, broj komentara je porastao. Omogućeno je registrirano komentiranje, iako se i dalje većinom koristi mogućnost anonimnih komentara, ali sada postoji i tim moderatora.

Imajući u vidu navedeno, Veliko vijeće suda presudilo je da je utvrđivanje podnositeljeve odgovornosti od strane estonskih sudova bilo opravdano i proporcionalno ograničenje slobode izražavanja portala, zbog čega nije došlo do povrede članka 10. Konvencije.